

עולם הערבים והאסלאם

(לבתי ספר עבריים)

יחידה ראשונה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים, ועליך לענות על אחד מהם.

פרק ראשון — **דגם הלימודים הישן**

דמויות מפתח בח'ליפות
מעמד ירושלים באסלאם

האסלאם של מחמד — מושגים — (10×4) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

או

פרק שני — **דגם הלימודים החדש**

מחמד וראשית האסלאם
התפתחות דת האסלאם

מהאימפריה העות'מאנית עד
העת החדשה — מושגים — (10×4) — 40 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: (1) כתוב בכתב יד ברור וקריא.

(2) לאחר סיום הבחינה וטרם מסירתה למשגיח, בדוק אותה שנית.

(3) המלצה לחלוקת זמן בדגם שלמדת: שעה אחת — לשאלות.

חצי שעה — למושגים.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

שים לב!

אם אתה עונה על פי דגם הלימודים **הישן** – ענה על השאלות **בפרק הראשון** (שאלות 1-11).

אם אתה עונה על פי דגם הלימודים **החדש** – ענה על השאלות **בפרק השני**

(שאלות 12-22 המתחילות בעמוד 4).

פרק ראשון – דגם הלימודים הישן (100 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-4 (לכל שאלה – 30 נקודות).

דמויות מפתח בח'ליפות

1. עמר אבן אל-ח'טאב

- א.** כיצד עלה עמר לשלטון, ומה מייחד דרך עלייה זו? (15 נקודות)
- ב.** תאר שניים מהמפעלים החשובים של עמר, שהיו בסיס להתפתחות הח'ליפות והאימפריה המסלמית. (15 נקודות)

2. עבד אל-מלכ אבן מרואן

- א.** תאר את המרד של מְחִיתָאר, והסבר את המשמעות החברתית-הדתית של המרד. (15 נקודות)
- ב.** מי היה חגי'אג' אבן יוסף? תאר שתיים מפעולותיו לביסוס שלטונו של עבד אל-מלכ. (15 נקודות)

מעמד ירושלים באסלאם

3. קידוש ירושלים

- א.** "ישתבח שמו של המסיע את עבדו בלילה מן המסגד הקדוש אל המסגד הקיצון" (קוראן, סורה 17, פסוק 1). הסבר את הקשר בין פסוק זה ובין המסורת "מסע הלילה". כתוב שתי פרשנויות לזהות "המסגד הקיצון" (אל-מסג'ד אל-אקצא), על פי המסורת המסלמית. (18 נקודות)
- ב.** הסבר מדוע ביקש השלטון האומיי לקדש את ירושלים לאסלאם. (12 נקודות)

4. שלילת הקדושה של ירושלים

א. הבא שתי ראיות לטענה שבשנים הראשונות לאחר מות מחמד לא היה לירושלים

מעמד מרכזי באסלאם. (12 נקודות)

ב. הסבר מדוע התנגדו חלק מהעלמאא לרעיון קדושת ירושלים, והבא דוגמה אחת לדרך

שבה בוטאה התנגדות זו. (18 נקודות)

האסלאם של מחמד – מושגים

כתוב בקצרה על ארבעה מהמושגים 5-11 (לכל מושג – 10 נקודות; סה"כ – 40 נקודות).

5. קרִיֶשׁ

6. מְהַגִּירוֹן (המהגרים)

7. קרב בְּדֶר

8. עֶהְד אל־אַמָּה (החוקה של אל-מדינה)

9. הלוח הגנוז (אל-לוח אל-מִחְפּוּטִי)

10. אַעְגִּיאַז אל-קִרְאָן (נסיות הקוראן)

11. אל-נַאסַחַי ואל-מִנְסוּחַ (המפקיע והמופקע)

שים לב!

אם אתה עונה על פי דגם הלימודים הישן – ענה על השאלות בפרק הראשון (שאלות 1-11 המתחילות בעמוד 2).

אם אתה עונה על פי דגם הלימודים החדש – ענה על השאלות בפרק השני (שאלות 12-22).

פרק שני – דגם הלימודים החדש (100 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 12-15 (לכל שאלה – 30 נקודות).

מחמד וראשית האסלאם

12. ראשית חייו של מחמד וראשית הנבואה

א. תאר שתי מסורות העוסקות במחמד בתקופה שלפני קבלת ההתגלות, והסבר את

מטרת חיבורן. (15 נקודות)

ב. תאר את התגובות של עובדי האלילים במכה להטפות של מחמד. (15 נקודות)

13. מחמד באל-מדינה

א. הצג את עיקרי "החוקה של מדינה" (עֶהְד אל-אֶמָה), והסבר קושי אחד שנתקל בו

מחמד בניסיון לגבש את הקהילה המסלמית סביב "החוקה". (18 נקודות)

ב. הסבר סיבה אחת להצלחה של מחמד בהפצת האסלאם בחצי האי ערב ובגיבוש

"אֶמָה" מסלמית חזקה. (12 נקודות)

התפתחות דת האסלאם

14. הקוראן

א. מהו המעמד של הקוראן באסלאם, ובמה הוא בא לידי ביטוי? (12 נקודות)

ב. תאר את המבנה של הקוראן. (6 נקודות)

ג. תאר את תהליך עריכת הקוראן, והסבר שתי מטרות לעריכתו. (12 נקודות)

15. האסלאם – דת הלכה

א. הסבר מדוע האסלאם נחשב דת הלכה, והצג בקצרה את האסכולות השונות

לפרשנות ההלכה. (18 נקודות)

ב. הסבר את המושגים "קאדי" ו"מופתי" ואת ההבדלים ביניהם. (12 נקודות)

מהאימפריה העות'מאנית עד העת החדשה – מושגים

כתוב בקצרה על ארבעה מהמושגים 16-22 (לכל מושג – 10 נקודות; סה"כ – 40 נקודות).

16. ספרות נוסעים

17. "האדם החולה על הבוספורוס"

18. "המוות השחור"

19. סולטאן

20. עֶלְמָאא

21. נְקִיאָם-י-ג'דיד ("הסדר החדש")

22. מחמט השני

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך